

УДК 631.11: 338.439 (477.83)

Войнич Л.Й., асистент[©]

Львівський національний аграрний університет

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ У ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Висвітлено питання територіального поділу економічного простору Львівської області на основі кластеризації районів за показниками розвитку молочного скотарства в особистих селянських господарствах.

Ключові слова: кластеризація районів, молочне скотарство, особисті селянські господарства, територіальний поділ.

Постановка проблеми. Кризове становище у галузі молочного скотарства Львівської області, що сформувалось під впливом великої сукупності політичних, правових, економічних, організаційних, соціальних та інших чинників надали питанням територіального розвитку області нового змісту. За таких обставин ефективна територіальна політика може стати важливим чинником у підвищенні стійкості особистих селянських господарств з одного боку, а з іншого – надасть можливість розвитку малого підприємництва на селі.

Аналіз останніх досліджень. Провідні вчені-економісти, такі як, М.Присяжнюк, П.Саблук, М.Кропивко, все частіше пов'язують економічну стійкість господарюючих суб'єктів і територій з кластерною теорією розвитку. В сучасних умовах кластеризація може стати одним із механізмів формування нового типу економічних відносин для підвищення економічної стійкості аграрної економіки в цілому та її соціальної спрямованості, оскільки економічний і соціальний розвиток села повинні "іти в ногу".

Мета статті. Територіальний поділ економічного простору Львівської області, на основі кластеризації районів за показниками економічної діяльності особистих селянських господарств та розвитку молочного скотарства в них, що надасть можливість сформуванню напрями локальної політики щодо даних районів.

Вклад основного матеріалу. Кластеризацію адміністративних районів Львівської області у процесі дослідження проведено за такими показниками: питома вага виробництва молока в господарствах населення в загальному обсязі його виробництва в усіх категоріях господарств, % (x1); вартість валової продукції тваринництва на 100га сільськогосподарських угідь в господарствах населення, тис. грн. (x2); рівень безробіття, % (x3); кількість домогосподарств населення сільської місцевості, тис. од. (x4); площа сільськогосподарських угідь у володінні та користуванні господарств населення, тис. га (x5); виробництво молока у господарствах населення з розрахунку на 100 домогосподарств, т (x6);

[©] Войнич Л.Й., 2012

чисельність поголів'я корів у господарствах населення сільської місцевості з розрахунку на 100 домогосподарств, гол. (x7); значення показника дискримінантної функції стійкості району (x8). В результаті розрахунків, проведених за допомогою методу К-середніх виділено чотири кластери адміністративних районів [4]. До першого кластеру ввійшли Бродівський та Турківський райони; до другого – Буський, Жидачівський, Золочівський, Миколаївський, Перемишлянський, Радехівський, Сколівський, Сокальський, Старосамбірський; до третього – Жовківський, Кам'янка-Бузький; Мостиський, Самбірський, Яворівський; до четвертого – Городоцький, Дрогобицький, Пустомитівський, Стрийський. Встановлено, що найбільший потенціал для розвитку молочного скотарства мають перший та другий кластери. У третьому та четвертому кластерах для підтримання відносно не високого рівня стійкості молочного скотарства в господарствах населення необхідно створити мережу багатопрофільних та спеціалізованих молочарських обслуговуючих кооперативів.

Отже, подальшу організацію сільськогосподарського виробництва (виробництва продукції молочного скотарства) необхідно спрямувати на розвиток кооперативного господарювання, що в своїй основі буде вести до формування конкурентоспроможних інтеграційних агропромислових об'єднань, та кластерної форми регіонального співробітництва. Тобто регіональними кластерами стануть міжгосподарські територіальні об'єднання не тільки взаємодоповнюючих підприємств (як великого бізнесу так і малого підприємства), що співпрацюють між собою, формуючи замкнутий технологічний цикл великотоварного виробництва і реалізації кінцевої продукції при збереженні юридичної самостійності його учасників, а й інфраструктурних складових, до яких входять органи державного управління та наукові установи, що створюють сприятливі умови для виробництва і просування продукції учасників кластера на продуктовому ринку [1]. З цієї позиції кластери будуть виконувати функцію “точок зростання” регіональних економік.

Запропоновано модель регіонального молочного кластера (рис.1). Дана модель надасть можливість використати переваги досліджуваних територій, а саме територіальне розміщення, природно-кліматичні умови, наявність та якість ресурсів, кваліфікація і вартість робочої сили. Сприятиме створенню конкурентоспроможного продукту за рахунок спільної постачальницької, переробної і збутової діяльності. Між учасниками кластера встановлюється прямий зв'язок, що сприяє конкуренції партнерів, інтенсивності обміну інформацією і взаємними вимогами, при цьому важлива роль належатиме сільськогосподарському дорадництву, аграрній науці та освіті. Власне, тут повинен проявитися ефект синергії.

Розроблена модель забезпечить прозорий механізм ціноутворення. Цьому сприятиме активна участь держави в регулюванні аграрного ринку. У зв'язку з неналагодженістю між- і внутрішньогалузевих економічних відносин сільське господарство постійно потерпає від нестачі коштів. При цьому держава повинна забезпечити фінансову підтримку аграрного виробництва і не лише за

рахунок бюджетних асигнувань, а й кредитної політики, сприяти створенню кредитних спілок та кооперативних банків, які запропоновано в даній моделі кластера.

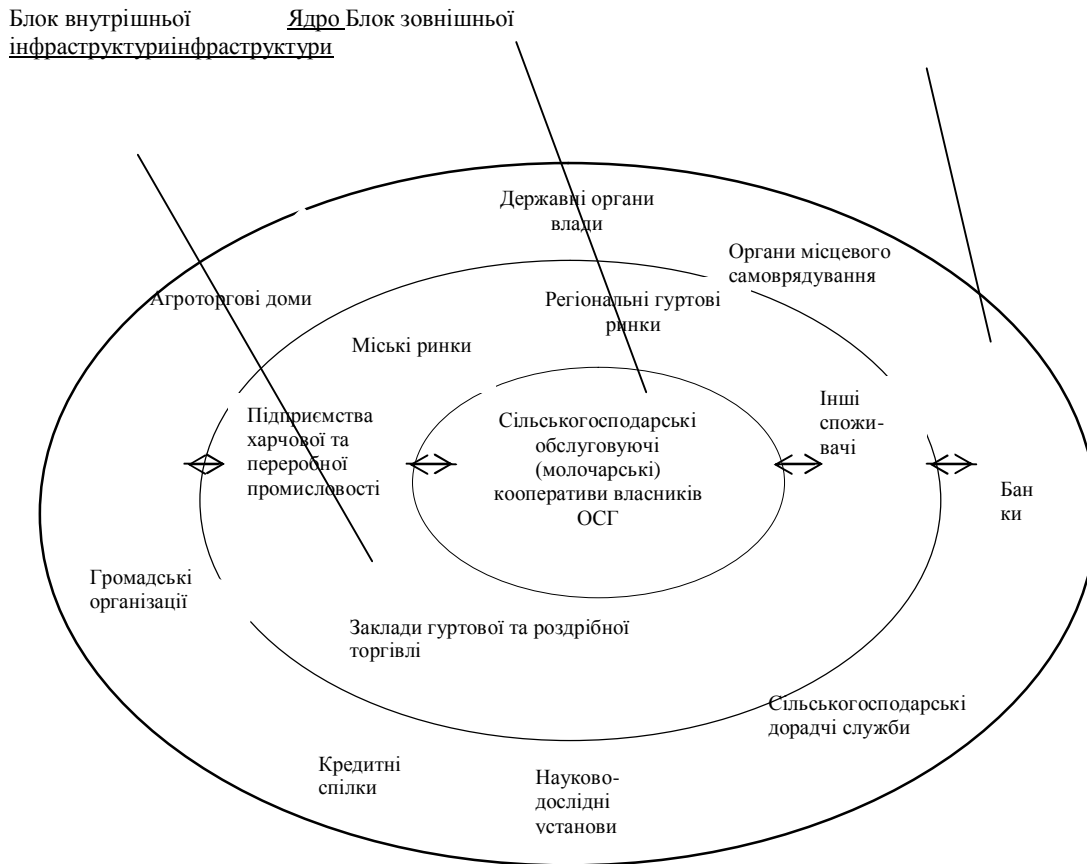

Рис. 1. Модель регіонального молочного кластера

Висновки. Ефективна розбудова кластера сприятиме створенню відповідної виробничої, соціальної та іншої інфраструктури, завдяки налагодженню співпраці державних органів та органів місцевого самоврядування з приватними учасниками. Тобто, у своїй основі кластерна організація учасників бізнесу матиме соціальну спрямованість. Запропонована модель регіонального молочного кластера надасть можливість зробити молочне скотарство інвестиційно та соціально спрямованим.

Література

1. Присяжнюк М., Саблук П., Кропивко М. Про необхідність і напрями поглиблення аграрної реформи / [Присяжнюк М., Саблук П., Кропивко М.] // Економіка України. – 2011. - №6 – с.4-16.
2. Малік М.Й., Лузан Ю.Я. Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК / Малік М.Й., Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. – 2010. - №3. – С.3-8
3. Горкіна Л. Кооперація у контексті ліберально-демократичної концепції модернізації суспільства. / Горкіна Л. // Економіка України - №4. – 2011. – С.6-7
4. Барановський М. Депресивні аграрні території України: методичні підходи до ідентифікації, практичні результати. / Барановський М. // Економіка України – 2006. - №11 – с.70-76
5. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва / Месель-Веселяк В. Я. // Економіка АПК. – 2009. - №10. – С.7-11
6. Онищенко О. Ефективність господарств населення / Онищенко О. // Економіка України - 2003. № 3 – С.61.
7. Сільськогосподарська діяльність господарств населення Львівської області / Статистичний збірник. - Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2010. –153 с.
8. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив: Практичний посібник / Кол. авт. – К.: Аграрна освіта, 2009. – 128 с.

Summary

Voynych L., asistent
Lviv National Agrarian University

A CLUSTERIZATION AS MECHANISM OF INCREASE OF ECONOMIC FIRMNESS OF THE PERSONAL PEASANT ECONOMIES IS IN PRODUCTION OF GOODS OF MILK CATTLE BREEDING

The question of territorial division of economics pace of the Lviv area is reflected on the basis of clusterization of districts on the indexes of development of the milk cattle breeding in the personal peasant economies.

Key words: *clusterization of districts, the milk cattle breeding, the personal peasant economies, territorial division.*

Рецензент – к.е.н., доцент Батюк Б.Б.